

Çağdaş Türkiye'nin
Gelecek Güvencesi

18 Mayıs 2020

ÇAĞDAŞ YAŞAMI DESTEKLEME DERNEĞİ GENEL MERKEZİ VE TÜM ŞUBELERİNDEN

MUSTAFA KEMAL'İN SAMSUN'A ÇIKIŞI

Osmanlı Devleti'nin 1. Dünya Savaşı'ndan, bağlaştığı olan ittifak devletleriyle beraber yenik çıkması, itilaf devletlerinin en ağır ateşkes ve barış antlaşmasını Osmanlı Devleti ile yapması gibi nedenler Mustafa Kemal'in yurdu kurtarma planları yapmasının başlıca etkenleri olmuştur artık daha ilk gençlik yıllarından beri üzerinde çalıştığı fikirlerini eyleme dönüştürebilecekti.

Ağır maddeler taşıyan Mondros Ateşkes Antlaşmasınının 7. ve 24. maddelerini dayanak alan İngiltere, Fransa ve İtalya Anadolu topraklarını işgal etmeye başlamıştı. Mustafa Kemal, o tarihlerde Suriye cephesinde Yıldırım Orduları komutanıydı Ateşkes antlaşmasınının imzalanması üzerine İstanbul'a çağırıldı. 13 Kasım 1918 günü İstanbul'a geldi. Aynı gün düşman donanmalarının İstanbul boğazına demir attıkları gündü. Yaveri, donanmalara yaşlı gözlerle bakarken Mustafa Kemal **"Üzülme geldikleri gibi gidecekler!"** diyecekti.

Mustafa Kemal, 13 Kasım 1918 ile 16 Mayıs 1919 tarihleri arasında İstanbul'da kaldı. Bu 6 aylık süre içinde boş durmadı. Kendisine yakın gördüğü arkadaşlarıyla, Hükümet yetkilileriyle, eski ittihatçılar, işgal kuvvetlerine yakın olanlar, işbirlikçiler ve yurtseverlerle görüşmeler yaptı. Geniş çevre edinmesi planlarını gerçekleştirmesini kolaylaştırdı. Mustafa Kemal, direnişi örgütlemeye İstanbul'dan başlamıştı ama bunu bilen çok az kişiydi.

İttihatçı yeraltı örgütleri aracılığıyla Anadolu'ya silah ve cephane gönderilmesini sağladı.

İstanbul'da birkaç kabine değişikliği olmuştu son Sadrazam Damat Ferit İngilizlere yakındı. Vahdettin, devletin ve tahtının kurtuluşunu İngiliz himayesine girmekte buluyordu. İngilizlerin Karadeniz Ordu komutanı General Milne Londra'ya gönderdiği mesajında **"6. Mehmet İngilizlerin idareyi mümkün olduğu kadar süratle ellerine almasını istiyor"** demişti. Sadrazam Damat Ferit, Amiral Calthorpe'a **"Padişahın ve benim yegane ümidimiz Allah'tan sonra İngiltere'dir"** diyecekti.

İngiltere'nin açık desteği ile Yunanlılar tarafından 15 Mayıs 1919'da İzmir işgal edildi. Osmanlı hükümetinin işgali sadece protesto etmesi, Mustafa Kemal'in geniş yetkilerle Anadolu'ya geçme planlarını hızlandırdı. Genel Kurmaylıkta çalışan arkadaşlarının desteği, İngilizlerin Mustafa Kemal'den rahatsız olmaları, Dahiliye Nazırı ve Sadrazamın ikna edilmesi sonucunda Anadolu'ya görevlendirildi. İsteddiği yetkileri almasında Genel Kurmaylıkta çalışan arkadaşları yardımcı olabilirdi.

Padişah ve hükümetinin Mustafa Kemal'e verdiği görev; Pontus Devletini kurma çalışması yapan Rumlara karşı ayaklanan Türklerin ayaklanmasını bastırmak, silah ve cephaneleri toplamak, tüm direniş güçlerin dağıtmaktı.

Mustafa Kemal Genelkurmay 2. Başkanı Kazım (İnanç) Paşa ile kendisine verilecek geniş yetkiler üzerinde çalışmaya başladı. Görev, 9. Ordu müfettişliği idi ancak Mustafa Kemal, yetkileri genişletmek askeri ve sivil kuruluşlara emir verebilmek istiyordu. Böylece Samsun'un doğusundaki birliklere de komuta edecek, taşradaki valilere de emir verebilecekti.

Kazım Paşa gülererek yetkilerin fazla olduğunu, Nazırın kabul etmeyeceğini söyledi. Mustafa Kemal'in yüzüne bakarak *"bir şey mi yapacaksın?"* diye sordu. **Mustafa Kemal: "kulağını bana uzat dedi... Evet, bir şey yapacağım. Bu yetkiler olsa da olmasa da yapacağım."**

Kazım Paşa yazıyı Harbiye Nazırı Şakir Paşa'ya götürdü. Paşa itiraz etti. Sonra ikna oldu. İmza atmadı. Mühür bastı.

Mustafa Kemal duygularını anlatırken **"Nezaretten çıkarken heyecandan dudaklarımı ısırığımı hatırlıyorum. Kafes açılmış, önümde geniş bir alem, kanatlarımı çırparak uçmaya hazırlanmış bir kuş gibi idim."** diyecekti.

Samsun'a birlikte gidecekleri komutan ve görevlileri kendisi belirledi. Sadrazamı ikna etmek zor olsa da emirname onaylandı. Sadrazamın emri ile Yıldız Sarayında padişahla görüştü. Görüşmeyi şöyle anlattı. *"Salonun penceresinden baktık. Boğazda demirlenmiş düşman zırhları vardı. Topları sanki Yıldız Sarayına doğrultulmuştu. Vahdettin 'paşa, şimdiye kadar yaptıkların, hizmetlerin tarihe geçmiştir, bunları unutun. Şimdi yapacağın hizmet hepsinden önemli olabilir. Devleti kurtarabilirsin."* demişti.

Mustafa Kemal bu sözlere şaşırıldı. İngilizlere teslim olmuş, şimdi pişman mıydı? Vahdettin demek istiyordu ki **"hiçbir kuvvetimiz yoktur. Tek çaremiz İstanbul'a hakim olanların siyasetine uymaktır. Samsun ve çevresinde ayaklanan Türkleri uslandırırım, Padişahın istediğini yerine getirmiş olacaktım. Bana verilen görev budur."** diye anlattı durumu.

16 Mayıs'ta hareket etmek için hazırlandığı sırada Rauf Bey geminin Karadeniz'de İngilizler tarafından batırılacağı söylentisi duyduğunu ilettili. Bunları göze alarak vapura bindi. Boğazdan çıktıktan sonra Kaptan İsmail Hakkı (Durusu)'ya rotayı değiştirmesini, kıyıya yakın gitmesini söyledi.

Bandırma vapuru 41 yaşında, 47.7 metre uzunluğunda, 6.83 metre genişliğinde, 4.27 metre yüksekliğinde, 50 beygir gücünde, 2 kez batmış, yeniden yüzdürülmüş, Pusulası bozuk bir gemiydi. Hırçın Karadeniz dalgalarına dayanabilir miydi? Deneyimli Kaptan İsmail Hakkı gemiyi iyi tanıyordu. Bandırma Vapuru'nun yükü ağırdı. Ülkemizin özgürlüğünü, bağımsızlığını, bayrağını ve de geleceğini taşıyordu.

19 Mayıs 1919 günü sağ salım Samsun Limanı'na ulaştılar. Mustafa Kemal Samsun'da uzun süre kalamazdı. 9 Mart 1919'da Rumları korumak için İngilizler 200 kişilik asker çıkarmışlar, Samsun ve Merzifon'u kontrol altına almışlardı.

Mustafa Kemal 22 Mayıs'ta İstanbul'a gönderdiği telgrafta; **“Rumlar hırslarından vazgeçmedikçe yatışma olamayacağını, Türklerin yabancı mandasına katlanamayacağını, milli hareketlere hak vermek gerektiğini”** bildirdi. Bu telgrafla İstanbul'a başkaldırıldığını açıkça ilan etti.

Ayrıca; yetkisi altındaki birliklere emirler verdi herkes yerinde kalacaktı, direnişi canlı tutmak için Büyük Cami'de miting düzenledi, Anadolu ve Trakya'da kalmış birliklerle iletişim kurdu, Müdafaa-i Hukuk grupları arasında bağlantı kurmaya girişti, Rafet Bey'i Samsun Mutasarrıflığına (Sancak mülki amirliği) atadı. Samsun'da yaklaşık bir hafta kaldı ve Havza'ya geçti. Anadolu, 20. yüz yılın ilk ulusal direnişinin liderini bekliyordu...

İşte bu ağır koşullarda Samsun'a çıkan Mustafa Kemal, önce Kurtuluş Savaşı'nı kazanarak ulusun geleceğini kurtaracak, sonra da diğer dünya ulusları gibi Türk Ulusunun da hür ve bağımsız yaşayacağı yeni Türk devletini kuracaktı. 19 Mayıs tarihin akışının değiştiği gündür, 19 Mayıs işgale karşı ulusal isyanın başladığı gündür, 19 Mayıs uluşça bir ve beraber olma günümüzdür.

Kutlu olsun...

Kaynaklar

- *Nutuk*
- *Türk Devrim Tarihi – Prof Dr. Şerafettin TURAN*
- *Şu Çılgın Türkler – Turgut ÖZAKMAN*
- *Atatürk – Lord KINROSS*
- *Çankaya – Falih Rifki ATAY*